

*Maria Kaczmarek
Zofia Kitlińska*

„ DOBRZE NAM RAZEM”

**Program wychowawczy
Przedszkola Samorządowego Nr 94
w Krakowie**

SPIS TREŚCI

1. O rozumieniu wychowania.
2. Charakterystyka psychologiczna dziecka w wieku przedszkolnym.
3. Cele wychowania w przedszkolu.
4. Treści wychowania.
5. Działania w pracy z dziećmi.

*„Prawda, szacunek, dobro, odpowiedzialność –
wartości najwyższe w życiu człowieka”.*

1. O rozumieniu wychowania.

Według teorii personalistycznej wychowanie jest procesem, w którym dziecko ma dojść do pełni osobowego rozwoju przez:

- zbudowanie poczucia odpowiedzialności za własny rozwój i dobro wspólne,
- poznanie i przestrzeganie norm społecznych,
- ukształtowanie prawego charakteru,
- budowanie postawy życzliwości i miłości do ludzi.

Podstawą wychowania jest wszechstronna pomoc stale udzielana dziecku w aktualizowaniu jego własnych, wrodzonych i niepowtarzalnych możliwości. Wychowanie jest towarzyszeniem w rozwoju dziecka i obejmuje całego człowieka; jego rozwój fizyczny, psychiczny, intelektualny i duchowy. Wtedy jest to wychowanie integralne, czyli scalające wszystkie sfery życia ludzkiego. Rozwój dziecka odbywa się poprzez poznawanie otaczającego świata i siebie, poprzez coraz doskonalsze, pełniejsze i głębsze rozumienie natury, kultury oraz działanie nakierowane na dobro. Rozwój nie jest jednak możliwy bez obecności innych ludzi. W pracy wychowawczej kluczową rolę odgrywa wzór osobowy nauczyciela. Opieka dorosłych, kontakt z nimi i w grupie rówieśniczej, nie tylko stymulują rozwój poznawczy, lecz przede wszystkim pomagają nadać poznaniem pewien porządek i ład. Ucząc zasad i norm społecznych, wprowadzając w świat norm moralnych pomagają wydobyć to, co dla człowieka dobre, co sprzyja jego doskonaleniu się w każdym aspekcie istnienia.

2. *Charakterystyka psychologiczna dziecka w wieku przedszkolnym.*

Wiek przedszkolny to okres w życiu człowieka charakteryzujący się rozwojem wielu procesów poznawczych i kształtowaniem podstawowych struktur osobowości.

Narządy zmysłowe, receptory umożliwiające odbiór bodźców z otaczającego świata są w wieku przedszkolnym całkowicie ukształtowane. Usprawnia się szczególnie analizator wzrokowy i kinestetyczny. Wraz z rozwojem mowy i myślenia spostrzeżenia dziecka stają się bardziej dokładne.

Czynności poznawcze – spostrzeganie, uwaga, pamięć, myślenie, mają w tym wieku w dużej mierze tło emocjonalne, a także mimowolny, odruchowy charakter. Jednak w procesie poznawania przez dziecko rzeczywistości włącza się coraz bardziej wyobraźnia, mowa i myślenie.

Rozwój mowy podnosi na wyższy poziom wszystkie psychiczne funkcje dziecka i przyczynia się do rozwoju form myślenia, uwalniając je stopniowo od subiektywizmu, właściwego małym dzieciom. W późniejszych latach wieku przedszkolnego zaczynają u dzieci występować zaczątki myślenia abstrakcyjnego, wnioskowania, uzasadniania. W okresie przedszkolnym budzi się również ciekawość poznawcza, czego wyrazem są m. in. pytania skierowane do dorosłych, zabawy badawcze itp. Aktywność umysłowa i ogólna właściwa dziecku w tym wieku sprawia, że w zetknięciu z otoczeniem zdobywa ono szereg nowych doświadczeń.

Życie emocjonalne dzieci w wieku przedszkolnym odznacza się żywą dynamiką, impulsywnością, a równocześnie chwiejnością równowagi. W drugiej połowie okresu przedszkolnego poszerza się skala uczuć dziecka. W kontakcie z innymi ludźmi, ze sztuką i przyrodą zaczynają się rozwijać uczucia moralno społeczne i estetyczne, wzrasta działanie woli i możliwość opanowania przez dziecko impulsywnych reakcji.

Dzieci w latach przedszkolnych stają się coraz bardziej samodzielne i coraz mniej zależne od dorosłych. Zaczynają podlegać wpływom grupy rówieśniczej, liczyć się z opinią i uznaniem drugich. Uczą się współżyć i współdziałać z innymi, podporządkowywać wymaganiom życia zbiorowego oraz przestrzegać norm moralno-społecznych.

Na początku okresu przedszkolnego dzieci odznaczają się jeszcze egocentryzmem, subiektywizmem w myśleniu, uczuciach i postępowaniu. W kontaktach z innymi uwzględniają przede wszystkim własny punkt widzenia, osobiste dążenia i pragnienia. Pod

koniec tego okresu postawa dzieci staje się bardziej obiektywna i uspołeczniona.. Kierując się motywami społecznymi potrafią zgodnie współdziałać ze sobą oraz uznawać słusność i ważność przyswajanych im zasad społeczno-moralnych.

Wzrastająca samodzielność i zdolność do osiągnięcia efektów w działaniu przyczynia się do rozwoju poczucia odpowiedzialności i obowiązkowości dziecka w wieku przedszkolnym.

Rozwój dziecka przebiega jednak bardzo indywidualnie. Z jednej bowiem strony zależy od jego równowagi nerwowej i emocjonalnej, stanu zdrowia, właściwości temperamentalnych, czy wrażliwości uczuciowej, a z drugiej strony – od warunków i wpływów otoczenia, które powinno dzieciom zapewnić prawidłowy rozwój ogólny i właściwy kierunek wychowania.

3. *Główny cel wychowania w przedszkolu*

- wszechstronny rozwój osobowy dziecka.

Dla nauczycieli naszego przedszkola nadrzędnym celem jest wspieranie we wszechstronnym rozwoju dziecka z uwzględnieniem jego rozwoju fizycznego, emocjonalnego, uczuciowego, umysłowego, społecznego i moralnego. Aby wspomagać rozwój dziecka w sposób systematyczny i uporządkowany konieczne jest zintegrowanie nauczania z wychowaniem. Połączenie nauczania i wychowania pomaga dziecku w budowaniu świata wartości, w porządkowaniu dziecięcych doświadczeń. Ważne jest, aby rozwój dziecka ujmować w kontekście warunków środowiskowo-społecznych. Dlatego przedszkole pełni funkcję doradczą i wspomagającą działania wychowawcze rodziców. Pomaga w rozpoznawaniu możliwości rozwojowych dziecka i informuje o jego postępach. Integralne wychowanie to przejęcie ciągłości życia dziecka. Program wychowawczy realizowany przez nauczycieli będzie pomagał dziecku zbudować zdrowy system wartości wspomagający samodzielność w przyszłym działaniu. Integralne podejście do dziecka wymaga od nauczyciela wiedzy na temat złożoności ludzkiej egzystencji i zależności od otoczenia, w którym żyje, chęci zobaczenia konkretnego dziecka, otwarcia na rozumienie go i wspomaganie tego, co w nim dobre.

Szczegółowe cele wychowawcze:

1. Uczenie nawiązywania bliskich, serdecznych kontaktów społecznych.
2. Nabywanie doświadczeń w komunikowaniu się w sposób werbalny i niewerbalny.
3. Tworzenie sytuacji do wspólnego podejmowania i rozwiązywania zadań, problemów.
4. Kształcenie umiejętności dostrzegania potrzeb, oczekiwań rówieśników i osób dorosłych.
5. Nazywanie i rozpoznawanie uczuć własnych i innych ludzi.
6. Przyzwyczajanie do panowania nad własnymi emocjami i właściwego reagowania na emocje innych.
7. Dostrzeganie piękna, prawdy i dobra w życiu swoim i innych.
8. Rozwijanie poczucia odpowiedzialności za podjęte działania.
9. Budzenie wrażliwości estetycznej dzieci w kontaktach z przyrodą, techniką, sztuką.
10. Tworzenie warunków do wszechstronnej aktywności dziecka i wyrażania siebie w różnych formach ekspresji.

4. Treści wychowania.

Treści wychowania w naszym przedszkolu stanowią spójny system wybranych wartości, sformułowanych w zasady z określonymi przez nas normami postępowania, które mają dla nas szczególne znaczenie.

Wartość: **DOBRO**

Zasada: *Postępuj tak, aby tobie i innym z tobą było dobrze.*

NORMY POSTĘPOWANIA:

1. Pomagaj dzieciom młodszym i opiekuj się osobami starszymi.
2. Dziel się zabawkami i miejscem zabaw z innymi.
3. Dostrzegaj potrzeby innych.
4. Opiekuj się dziećmi potrzebującymi pomocy.
5. Pomagaj w ubieraniu młodszych kolegów.
6. Dziel się z innymi tym co masz.
7. Pomagaj innym w różnych sytuacjach.
8. Daj dobry przykład innym.
9. Bądź dobry dla innych.

Wartość: **SZACUNEK**

Zasada: *Każdy jest ważny i należy się z nim liczyć.*

NORMY POSTĘPOWANIA:

1. Wyrażaj miłość do bliskich.
2. Okazuj serdeczność, szacunek i życzliwość dzieciom i dorosłym.
3. Bądź życzliwy, dobry, koleżeński w kontaktach z rówieśnikami.
4. Szanuj zabawki.
5. Odnoś się życzliwie do potrzeb, możliwości i trudności innych dzieci.

6. Używaj form grzecznościowych.
7. Kulturalnie zachowuj się wobec dzieci i dorosłych.
8. Szanuj własną i cudzą pracę.
9. Szanuj prawa swoje i innych.
10. Szanuj cudzą własność.
11. Licz się ze zdaniem innych.

<i>Wartość:</i>	ODPOWIEDZIALNOŚĆ
<i>Zasada:</i>	<i>Odpowiadasz za swoje postępowanie.</i>

NORMY POSTĘPOWANIA:

1. Ucz się samodzielnie rozwiązywać konflikty.
2. Porządkuj miejsce zabawy.
3. Starannie wykonuj pracę.
4. Bądź wytrwały w działaniu.
5. Współdziałaj zgodnie w grupie.
6. Szanuj to co cię otacza.
7. Bądź samodzielny w myciu, ubieraniu, jedzeniu.
8. Ucz się oceniać zachowania własne i innych.

<i>Wartość:</i>	PRAWDA
<i>Zasada:</i>	<i>Mów zawsze prawdę.</i>

NORMY POSTĘPOWANIA:

1. Mów o swoich przeżyciach, uczuciach, trudnościach.
2. Mów prawdę, bo odpowiadasz za to co mówisz.
3. Słuchaj innych kiedy mówią.
4. Nie bój się mówić prawdy.

5. Działania w pracy z dziećmi.

1. „Nie jesteś sam” – poznanie kręgu przyjaciół dzieci – psycholog, pedagog, dyrektor, służba zdrowia, policja...
2. Zabawy i tańce integracyjne KLANZA, W. Sherborne, wykonywanie różnych czynności w parach, zespołach, grupie – czerpanie radości z możliwości wspólnego działania.
3. Zabawy i ćwiczenia umożliwiające poznanie imion dzieci z grupy, przekazywanie informacji o sobie, zdobywanie informacji o innych – wykorzystanie scenariuszy „Przedszkolaki Krok Pierwszy”, pedagogiki zabawy KLANZA, dramy.
4. „Jestem przedszkolakiem” – wspólne ustalanie zasad obowiązujących w grupie przy okazji zaaranżowanych lub naturalnych sytuacji.
5. „Dzień zabawki w przedszkolu” – przynoszenie przez dzieci ulubionych zabawek, książek z domu.
6. Tworzenie grup zadaniowych, np.: „Klub Przyjaciół Kwiatów”, „..... Biblioteki”, „.....Gier”.
7. Zdobywanie informacji o tym jak wyglądam, co mnie różni od innych ludzi, a co jest podobne.
8. Rozmowy na temat własnych możliwości, o tym, co potrafi robić dobrze, z czym ma trudności, a czego chciałby się jeszcze nauczyć. Rejestrowanie osiągnięć, umiejętności dziecka, np. w postaci rysunku, symbolu.
9. Zabawy i działania służące dostrzeganiu swoich potrzeb i pragnień oraz ich wyrażanie, np. rysowanie marzeń, ulubionej pory roku, itp.
10. „Dobrze nam razem” – rozmowy o tym, z kim lubimy się bawić.
11. Staramy się rozumieć „inność” – formy dramy (z zamkniętymi oczami, nie słysząc).
12. Zaproszenie starszaków do pomocy dzieciom najmłodszym w czynnościach samoobsługowych, np. ubieranie w szatni, rozbieranie przed leżakowaniem.
13. Wyrażanie i określanie nastrojów za pomocą gestu, symbolu, instrumentów, z użyciem rekwizytu.
14. Czytanie opowiadań, w których zawarte są opisy różnych trudnych sytuacji. Rozwiązywanie każdej z nich.

15. Wskazywanie dzieciom wzorów, autorytetów ludzi działających na rzecz dobra, prawdy i szacunku dla innych ludzi i przyrody.
16. Poznawanie różnych postaw bohaterów literackich i filmowych oraz próba oceny ich zachowania.
17. Organizowanie wycieczek jednodniowych, pobytu na „zielonym przedszkolu”.
18. Oglądanie spektakli teatralnych, filmów, udział w imprezach i koncertach muzycznych, zwiedzanie wystaw, muzeów, zabytków.
19. Kultywowanie określonych świąt dzieci – imieniny, urodziny.
20. Urządzanie sal z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb dzieci, wspólne zagospodarowywanie kąpoków, eksponowanie prac plastycznych, dekoracja sal.
21. Ćwiczenia uwrażliwiające na otoczenie, poznawanie świata przy pomocy zmysłów: słuchu, węchu, dotyku, wzroku, smaku.
22. Poznanie historii Krakowa, jego zabytków, legend podczas wycieczek, z literatury.
23. Udział w przedszkolnych i poza przedszkolnych konkursach plastycznych, muzycznych, recytatorskich.
24. Poznawanie poszczególnych pomieszczeń w budynku przedszkolnym, ogrodu, ich przeznaczenia oraz sposobu poruszania się w nich.
25. Poznanie imion pracowników oraz pełnionych przez nich funkcji podczas wspólnych spotkań i zabaw.
26. Zapraszania rodziców dzieci jako przedstawicieli różnorodnych zawodów oraz innych ciekawych ludzi.
27. Przygotowywanie i organizowanie uroczystości rodzinnych w przedszkolu „Jasełka”, „Dzień Mamy i Taty”, „Dzień Babci i Dziadka”, wspólne zabawy podczas zajęć otwartych.
28. Przedstawienie programów artystycznych grupom z naszego przedszkola oraz środowisku np. Szkoła Podstawowa, Biblioteka Publiczna, Dom Pomocy Społecznej, Dom Dziecka.
29. Włączanie się w akcje charytatywne organizowane przez fundacje lub towarzystwa.
30. Zorganizowanie kiermaszu prac dziecięcych na cele pomocy dzieciom ubogim i potrzebującym pomocy.
31. Wywiady środowiskowe mające na celu przybliżenie nauczycielowi sytuacji życiowej dziecka i pomoc rodzinie w wychowaniu.

Bibliografia

- Aleksander Landy, Maria Kwiatkowska, Zofia Topińska: „Rozwój i wychowanie dziecka w wieku przedszkolnym”, Nasza Księgarnia, Warszawa 1970.
- Maria Żebrowska (red.): „Psychologia rozwojowa dzieci i młodzieży”, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1986.
- Małgorzata Simm, Ewa Węgrzyn – Jonck: „Budowanie programu wychowawczego szkoły”, Wydawnictwo Rubikon, Kraków 2000